

La Trencadansa

Prats de Lluçanès

Ubicació

Comarca: Lluçanès
Lloc/Adreça: Plaça Vella. Nucli urbà. Prats de Lluçanès

Coordenades:

Latitud: 42.0074
Longitud: 2.02933
UTM Est (X): 419620
UTM Nord (Y): 4651054

Classificació

Número de fitxa 08171-73
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Música i dansa
Estil / època: Contemporani
Segle XIX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Molts pradencs coneixen i ballen la dansa.
Protecció Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Lúdic
Titularitat Pública
Autoria de la fitxa Jordi Compte i Marta Homs
Data de registre de la fitxa: dg., 14/01/2007 - 01:00

Descripció

La Trencadansa és una dansa cerimonial que es balla el 22 de gener, per Sant Vicenç, festa major de Prats de Lluçanès, a la plaça Vella. Consta de tres parts: la trencadansa pròpiament dita, el ballet de Déu i la corrandà. Hi participen vuit parelles distribuïdes en dos grups i les dues parelles que els encapçalen actuen com a capdanseres.

Des de fa uns anys, els capdancers conviden l'alcalde i una persona del poble que ha estat triada prèviament per l'ajuntament, per entrar a la plaça fent-hi una volta d'honor. Seguidament, entren de nou totes les parelles de balladors amb un galop, amb el qual es fa una volta amb tots els balladors. La primera part, la trencadansa, la ballen les vuit noies i els dos capdancers, que després d'una salutació fan uns passos de dansa per convidar les noies a ballar. Aquesta part es caracteritza perquè les noies són ruixades unes quantes vegades amb les almorratxes, plenes d'aigua d'olor. A continuació ve el ballet de Déu, on s'incorporen els altres balladors. Es tracta d'un ball on en renglera s'avança endavant i endarrere. Finalment a la corrandà, els balladors alcen enlaire les balladores en grups de quatre. Des de 1985 aquesta part final compta amb la participació del públic, i una vegada l'han ballada els dansaires, es convida a tothom a ballar-la, establint-se al final una prova per veure qui aguanta més temps les balladores enlaire. Per acabar es torna a interpretar la trencadansa inicial per acomiadar-se dels assistents.

Els balladors van vestits amb jaquetes de vellut negre, camisa blanca, pantalons fins a sota genoll de vellut negre, faixes vermelles, mitges blanques, barretines vermelles i espadenyes de vetes negres. Els capdancers porten capa negra i barret de copa. La vestimenta de les noies, renovat el 2003, està format per: mantellines blanques, cossets negres, faldilles (antigament eren florejades), enagos, mitges blanques i sabates negres.

Observacions:

La Trencadansa és la dansa més emotiva i significativa pels habitants de Prats de Lluçanès que la mantenen com a símbol d'identitat.

Història

La Trencadansa és una dansa de tipus cerimonial documentada al segle XIX. Es va ballar regularment fins a inicis dels anys seixanta del segle XX, però després d'una breu interrupció es va presentar una nova coreografia per part de l'Esbart Maragall de Barcelona. Aquesta nova versió és utilitzada encara avui en dia, i suposa un canvi notable respecte a l'anterior etapa, segons el record dels balladors més grans.

Anteriorment, la Trencadansa es ballava diferent i hi havia altres melodies testimoniades per les descripcions fetes a finals del segle XIX i mitjans del segle XX per Pelegrí Casades i Joan Amades. També, segons la descripció d'aquest últim, hi participaven sis parelles en comptes de vuit, i la vestimenta tenia alguns trets diferents. Així, les noies portaven rets de seda, faldellí florejat, gipó de seda, corbates amb llustrins i brodats; i els nois vestien amb gambeto i barret de gresol, i barret rodó i una almorratxa a la mà els capdancers. Fins el 1985, la Trencadansa també es ballava el dia 23, l'endemà de Sant Vicenç, quan es celebrava la tornaboda.

Habitualment la Trencadansa es balla acompanyada d'una cobla, i l'any 2005 la va tornar a interpretar un grup de músics pradencs: l'Espontània del Lluçanès, dirigida per Arnau Cirera, després de molts anys, ja que el 1965 va plegar la cobla orquestra Lira, de Prats. La Trencadansa s'ha mantingut gràcies a l'esforç de moltes persones i entitats que han vetllat any rere any per la conservació d'aquesta dansa. Durant molt de temps ho va fer Anselm Gost al costat de Joan Colomer i Isidre Soler, que van actuar durant molts anys com a capdancers. Més endavant, fou Manel Gost dins el Grup Germanor, i a partir de 1994, el grup Dansa i Tradició s'encarrega de buscar balladors, ensenyar-la i assajar-la.

Bibliografia

AMADES, J., Costumari Català. El curs de l'any, Salvat Editores, S.A i Edicions 62, 1982.
REIXACH, R., La trencadansa de Prats de Lluçanès, revista Gegants, núm. 73, primavera 2006.
REIXACH, R., Textos del CD Danses del Lluçanès, Solc. Música i tradició al Lluçanès, 2002.

